

INGÅ ALLMÄNNINGSHOLMAR-SAARISTON vesialueiden osakkuus selvitykset

Markku Markkula

Tässä kirjoituksessa käsitellään Inkoon kirkonkylän ja entisen Degerbyn pitäjän rannikon edustalla sijaitsevan Ingå Allmänningsholmar -saariston vesialueen omistusoikeuteen liittyviä kysymyksiä. Vesialueiden omistus perustuu vanhaan asutuskyläjaotukseen. Pohdittaessa kysymystä, miksi nykyisen Inkoon kunnan keskisen ja itäisen rannikon edustalle on muodostunut oma, erillinen vesialueiden omistuskompleksi, vastauksia joudutaan hakemaan kaukaa alueen asutus- ja paikallishistoriasta.

Asutuskylät ovat muodostuneet eri osissa Suomea eri aikoina. Kylien ja asutuksen syntymistavatkin ovat vaihdelleet. Tämän seurauksena kyläjärjestelmä ja siihen perustuva kiinteistörakenne ei ole samanlainen joka puolella maatamme. Maakunnallisia ja paikallisia erityispiirteitä on siis havaittavissa. Itä- ja Pohjois-Suomelle ovat ominaisia laajat, jopa kokonaisia pitäjää

käsittävät ns. lohkokunnat (ks. maakaari, MK 1734 12:6). Savossa kylä- ja kiinteistöjärjestelmällä on omat erikoisuutensa vesioikeudellisten kylien (ks. kiinteistönmuodostamislaki, KML 2 §:n 7 kohta) muodostuessa monesti useisiin eri rekisterikyliin (KML 2 §:n 5 kohta) ja eri kuntiin kuuluvista taloista. Varsinais-Suomen ja Hämeen kylät ovat tulleet maan muita osia varhaisemmin pysyvästi asutetuiksi, ja niiden pellot ovat olleet

sarkajaossa. Sarkajako koski myös Satakuntaa sekä osia Etelä-Pohjanmaasta, Etelä-Karjalasta ja saaristoalueista. Turun saariston (Åbolandet), Ahvenanmaan ja eteläisen rannikon kiinteistöjaotuksella on omia erityispiirteitään: siellä pysyvä asutus on syntynyt ns. viikinkiajalla 800–1000-luvuilla eli se on nuorempaa kuin Varsinais-Suomessa tai Hämeessä. Kylien ja yksinäistalojen lukumäärä on suuri ruotsinkielisissä rannikkopitäjissä, kuten

© ANTERO AALTONEN

Inkoossa, Siuntiossa ja Espoossa. Sen seurauksena vesialueiden perusomistussyksiköitä, vesioikeudellisia kyliä, on etelän rannikko-alueilla paljon. Kylissä toimitetut vesialueiden jaot 1900-luvun alkuvuosikymmeninä ovat pirstoneet vesialueiden omistusta vielä lisää.

Vesialueiden omistussyksiköiden selvittäminen mm. Inkoossa tuli ajankohdattaiseksi 1980-luvulta lähtien, kun valtakunnallisesti ryhdyttiin perusparantamaan kiinteistörekisteriä. Perusparannus edellytti rekisteristä puuttuvien omistussyksiköiden selvittämistä ja ratkaisemista. Tämän jälkeen – yleensä kylittäin – selvitettiin kunkin alueen osakaskiinteistöt. Tämän kirjoittaja on suorittanut useita kymmeniä jaon täydentämisiä ja kiinteistönmäärittystoimituksia Ingå Allmänningsholmar -alueella 1980- ja 1990-luvuilla.

KML 2 §:ssä määritellään alkuperäiseksi vesialueen omistussyksiköksi vesioikeudellinen kylä, joka pääsäännön mukaan on jo ennen isojakoa ollut asutuskylä. Vesioikeudellinen kylä voi myös

muodostua yksinäistalosta, lahjoitusmaasta tai kruunun liikamaasta taikka muusta alkuperäisestä omistussyksiköstä, jonka omistusoikeutta ei ole jaettu. Vanhan maarekisterialueen kiinteistöjaotuksen perustana on maanviljelyn aloittamiseen ja pysyvän asutuksen syntyymiseen liittyvä asutuskyläjako. Eteläisen Suomen kylien viljelykset ja niityt jaettiin jo varhain talojen kesken; metsät ja kalavedet jäivät sitä vastoin yhteisiksi. Isojako 1700-luvun puolivälin jälkeen merkitsi – paitsi viljelysten ensimmäistä rakennerationalisointia – myös metsien yhteisomistuksen purkamista. Vesialueet jäivät vielä isojaon jälkeenkin yhteisiksi. Merien ja muiden vesistöjen rannoilla kukin vesioikeudellinen kylä omistaa rantansa kohdalla olevaa vesialuetta MK:n ja välirajasta vedessä annetun lain (LVV 1902) ns. keskiviiva- ja rantamatalaperiaatteiden mukaan (MK 1734 12:4 ja LVV 2.1 §). LVV:n säätämisen jälkeen kylien väliset vesipiirirajat käytiin pääosin pitäjakohtaisissa toimituksissa 1900-luvun kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana.

Uudenmaan maanomistusolojen varhaisimmista vaiheista – allmänning

Varsinais-Suomeen ja Hämeeseen verrattuna Suomen eteläisintä rannikkoa on alettu asuttaa melko myöhäisessä vaiheessa. Uusimaa lienee ollut pitkään virolaisten ja hämäläisten eränkävintä- ja metsästyksmaata. Lisäksi huomattava osa maakunnasta oli veden alla vielä ennen vuotta 1000. Pysyvää asutusta alueella alkoi muodostua ns. viikinkiajan jälkeen toisen suuren kolonisaatioaallon myötä 1100- ja 1200-luvuilla. Näiltä ajoilta on peräisin alueen – siis mm. koko nykyisen pääkaupunkiseudun – alkuperäinen, ruotsinkielinen paikannimistö ja asutus.

Inkoon kunnan ns. mannerkylien kylä- ja talojaotus on peräisin varhaiskeskiajalta 1100-luvulta. Samoihin aikoihin Suomi joutui valtiolliseen yhteyteen Ruotsin kanssa. Keskusvallan ote maakuntiin voimistui vuosisatojen kuluessa. Kuningas Kustaa Vaasan aikaan 1520-luvulla alettiin verotuksellisista syistä dokumentoida jo olemassa ollutta kylä- ja talojaotusta sekä siihen perustuvaa maanomistusta. Tällöin siis laadittiin ensimmäiset maakirjat. Kruunun voimistuvaa valtaa osoitti Kustaa Vaasan norrlandtilaisille 20.4.1542 osoittama kirje, jonka mukaan ”alla sådana ägor, som obbyggde ligga, höra Gud, Konungen och Sveriges Krona till”. Tosin jo 1300-

luvulta alkaen kuninkaasivat lahjoittaneet omikseen katsomiaan maita lyhyemmiksi ja pitemmiksi ajoiksi kaivoksia ja ruukkitoimintaa varten. Näin syntyi ns. bergslags- och gruveallmänning-alueita sekä rekognitionsnimetsiä. Paitsi kuninkaan lahjoituksin – yleismaa (tai allmänning) -alueita syntyi osittamistoimituksissa ja 1700-luvun isojaossa. Ns. Sockneallmänningar-alueet omisti jakokunta eli asutuskylän yksityiset talot omistusoikeudella. Ns. kronoallmänning-alueet perustuivat regaalioikeuksiin (*ius regale*), ja ne siis tulee erottaa jakokuntien allmänning-alueista. Kruununregaaletta olivat mm. kruununpuistot sekä vesiregaalit siika- ja lohhipitoisissa suurissa joissa (kruununkalastukset). Vesiregaalit kuuluivat kruunulle ja sittemmin Suomen valtiolle.

Etelä-Suomessa kruunun omistuksia, regaalioikeuksia ja liikamaita on vanhaan ollut vähän. Rannikkoalueilla on siellä täällä ns. kruununsaaria (kronoholmar), mm. Bromarfissa Gråö ja Bergö-Högholm. Rekognitionsnimetsiä ja kruununpuistoja on ollut ainakin vanhojen tehdaspaikkakuntien, kuten Karkkilan ja Hyvinkään, lähistöillä. Karttamerkintöjen mukaan ”Allmänningsholmar”-saaria on ollut Inkoon lisäksi myös Sipoossa. Osa Helsingin edustan saarista kuten Skanslandet (Vallisaari) ja Gråharun (Harmaja) ovat alun perin saattaneet olla oikeudelliselta statukseltaan vastaavanlaisia kuin Inkoon edustan saaret (= Sockneallmänningar).

Allmänningsholmar-saariston omistus

Ingå Allmänningsholmar-saaristo rajoittuu idässä Siuntion ja Kirkkonummen kuntien vedessä kulkevaan kunnarajaan, etelässä Suomenlahteen sekä pohjoisessa mantereen rannikkokyltiin kuitenkin siten, että suurista saarista – ainakin joillekin veneilijöille tutut – Skämmö, Välö, Ålö, Degerö ja Stävö eivät kuulu alueeseen. Lännessä Ingå Allmänningsholmar rajoittuu ns. Skäribolet-alueeseen, jonka suurimpia saaria ovat Orslandet, Älgsjö (Elisaari), Barölandet, Jakobramsjö ja Storransjö. Allmänningsholmar alueen sisällä – historiallisista syistä – eräät suuret saaret eivät kuulu ko. saaristoalueeseen. Näitä ovat seurakunnan ikimuistoisessa omistuksessa ollut Storfagerö, Stubbe-suvun aikanaan omistamat Norra ja Södra Sädö sekä Flemming-suvulle (Siuntion Sjunby ja Pickalan kartanoiden entisiä omistajia) kuulunut Vormö.

”Socknens Allmenningz holmer” mai-

nitaan ensimmäisen kerran kirjallisissa lähteissä 1600-luvulla **Hans Hanssonin** toimesta. Kihlakunnanoikeuden vuonna 1695 antaman ratkaisun (relation) mukaan Inkoossa ei ollut muita allmänning-alueita kuin ko. saaret, joista nimeltä mainittiin Långöarna, Porsö ja Ytter ja Inner Svartö. Lisäksi vuoden 1695 relaatiossa mainitaan silakanyleiskalastus-oikeus (allmänningströmmingsfiske), joka lienee ollut perusteena myöhemmin 1980-luvulla korkeimman oikeuden (KKO) vahvistamalle tilakohtaiselle silakankalastus-oikeudelle Allmänningsholmar-alueen selkävesillä. Maanmittaus-insinööri **Evert E. Holm** tulkitse 1600-luvun asiakirja-aineistoa niin, että saariston omistivat kuntalaiset yhteisesti. Verotuksellisesti Allmänningsholmar-alue oli merkityksetön.

Isovihan venäläiskauden jälkeen vuonna 1720 Inkoossa oli jäljellä tuskin yhtään asumiskelpoista taloa. 1600-luvulla perustettu Fagervikin ruukkikin oli venäläisten totaalisesti hävittämä. Autoitumisen takia tai muutoin kruununluontoisiksi muuttuneiden talojen määrä oli 1720-luvulla suuri. Tässä vaiheessa – mannerkyläläisten hakatessa kotitarvepuitaan saaristosta mantereeseen metsienkin ollessa hävitettyjä – Ruotsi-Suomen kruunu alkoi pitää Inkoon saaristoa vesialueineen omanaan (”kronoallmänning”).

Isojakojen jo käynnistyttyä 1700-luvun loppupuolella kuningas Kustaa III kuitenkin päätti siirtää kysymyksen Ingå Allmänningsholmar-alueen omistuksesta kihlakunnanoikeuden ratkaistavaksi. Olosuhteet olivat jo muuttuneet läänityslaitoksen aikaan sekä 1720-lukuun verrattuna, ja talonpoikien asema Ruotsi-Suomessa oli vahvistumassa. Perintöluontoisten talojen määrä oli koko 1700-luvun ajan kasvanut. Ajan henkeen sopikin, että kihlakunnanoikeus 6.7.1780 katsoi saariston kuuluvan kyläläisille eikä Ruotsi-Suomen kruunulle. Laamannioikeus vahvisti tuomion, minkä seurauksena kruununasiamies vetosi Turun hovioikeuteen (HO). HO palautti asian lautamiesjäävin vuoksi kihlakunnanoikeudelle, joka ratkaisi asian jälleen kyläläisten eduksi lausuen lisäksi, ettei kruunulle koskaan ole kuulunut oikeuksia ko. saaristoalueeseen. Laamannioikeus vahvisti 30.1.1792 erään alueen rajaukseen liittyvin muutoksin kihlakunnanoikeuden tuomion. HO tuomitsi lopullisesti 19.11.1792 Ingå Allmänningsholmar-alueen kuuluvaksi kaikille Inkoon pitäjän kylien taloille ylimuistoisen nautinnan nojalla.

Isojaot Inkoossa ja niiden täydentäminen

Isojako pääsi käyntiin Inkoon mannerkylissä vuoden 1775 kuninkaallisen isojakoasetuksen antamisen jälkeen. Kuntaan kuuluu yhteensä vähän alle 90 kylää ja yksinäistaloa. Ainoastaan kolmen kylän isojako jäi suoritettavaksi 1800-luvun puolelle. Isojaot tehtiin nopeasti ja pääosin ajanjaksolla 1775–1785. Jaossa ei erotettu – toisin kuin Ruotsissa, esim. Norrlannissa tai Taalainmaalla – yhteismetsiä (besparingsskogar) tai liikamaata kruunulle.

Ingå Allmänningsholmar -saariston jakotoimituksen Inkoon kylien kesken, manttaalain ollessa jakoperusteena, suoritettiin vuosina 1794–1798 maanmittari **E.J. Lindgren**. Olosuhteisiin, osakkaiden määrään ja alueen laajuuteen nähden toimitus tehtiin erittäin ripeästi. Toimituksen lainvoimaistuminen tapahtui tosin vasta Suomen sodan jälkeen vuonna 1810 (AT Ingå K:I-), kun Suomen suuriruhtinaskunta jo oli osa tsaarin Venäjää. Jaossa pääsääntöisesti kukin mannerkylän talo sai manttaaliaan vastaavan maa-alueen saaristosta. Jako-osakkaat sopivat vuonna 1797 vesialueen jättämisestä yhteiseksi. Jakoa seurasi saaristoalueen nopea asuttaminen ja kalastustorppien perustaminen. Torppia syntyi niiden kylien saaristopalstoille, joille oli mahdollista raijata perunamaa sekä laidun ainakin yhtä lehmää ja joitakin lampaita varten. Talveksi heinä ostettiin mantereelta. Vuokra päättiloille suoritettiin suolakalana ja tuorekalana (färsk fjällfiske).

Karjaan kauppalan ”isäksi” mainittu maanmittari **Volmar Svaetichin** toimitti vuonna 1912 täydennysjaon niissä saariston osissa, joissa maa-alueet oli jätetty Fagervikin ruukin omistamien kylien yhteisiksi vuosina 1794–98. Vuosina 1908–1912 toimitettiin kylien väliset piirirajankäynnit Inkoon ja Degerbyn pitäjissä kummassakin erikseen. Nämä toimitukset KKO purki vuonna 1934 Ingå Allmänningsholmar -saariston piirirajan osalta. Lisäksi maanmittari **K.F. Linsén** suoritti 1910-luvulla vuosina 1794–1798 yhteiseksi jätettyjen saaristopalstojen jakoja talojen kesken ainakin Ingarskilan ja Tähtelän (Täkter) kylissä. Maa-alueiden yhteisomistussuhteiden purkamiset mahdollistivat seuraavalla vuosikymmenellä tapahtuneet vuokra-alueiden itsenäistämiset ja lohkomiset.

Kalastustorppien itsenäistäminen 1920-luvulla
Suomen itsenäistymistä ja vuoden 1918 kansalaisuutta seurasi torpparivapautus.

Laki kalastustorppien itsenäistämisestä vuodelta 1924 merkitsi noin 20 kalastustorpan lunastamista ja lohkomista itsenäisiksi tiloiksi Ingå Allmänningsholmar-alueella. Tiloja muodostettiin ainakin seuraaviin saariin: Lill-Fagerö, Käringsarna, Storlangö, Österlangö, Korsholm, Trollholmarna, Lingonholm, Ångestö, Gloholm, Södra Risholmen, Mellersta Risholmen, Svartö, Styrsholm, Ramsö, Eskersholm, Porsö, Hamnholmen, Utterholm, Knappsholm ja Bjärsholm. Tilat saivat säännönmukaisesti kantatilan tai kylän osuuden ympärillä olevaan vesialueeseen Ingå Allmänningsholmar -saariston vesialueella. Epäselvyyttä aiheutti se, että kylien väliset vesipiirirajat olivat käymättä koko laajalla saaristoalueella.

Kalastustorppien lunastamisen seurauksena lakkasivat Inkoon ”sisämaakylä” omistukset Ingå Allmänningsholmar-alueella pääosin olemasta. Myös karjalaisasutuksen seurauksena eräitä saaria erotettiin pois päättilojen yhteydestä. Ainoastaan eräitä yksittäisiä saaria ja saaren osia jäi kuulumaan päättiloihin, mm. Fagervikin ja Mariebergin kartanoille sekä Västanqvarnin kylälle ja Borgarsin talolle Gråmarbölen rekisterikylässä. Nämä saaret ja saarenosat jäivät mantereella olevien tilojen osiksi ulkopalstoina.

Ennakkotapauksen KKO 1962 II 126 mukaan osaan jakokunnan yhteistä vesialuetta kohdistunutta osuusluovutusta ei voida ottaa huomioon lohkomisessa. Tämä on pääsääntönä. Kuitenkin kalastustorppien hyväksi tehdyt vesiosuusluovutukset, jotka kohdistuvat vain kylän vesialueeseen Allmänningsholmar-alueella, eivät ole verrattavissa KKO 1962 II 126 -tiedonannon tapaukseen. Tämä johtuu siitä, että ao. mannerkylä vesialueineen on eri vesioikeudellista kylää kuin saman rekisterikylän vesialue Ingå Allmänningsholmar -saaristossa. Siten mannerkylän talo on täysin pätevästi voinut luopua kalastustorpan hyväksi osuudesta saaristovesialueeseen, joka on eri omistusyksikköä kuin mannerkylän oma vesialue.

Vesialueiden omistusyksiköiden rajojen määrittäminen 1900-luvulla

Svaetichin aloitti 1910-luvulla Ingå Allmänningsholmar -alueen vesialueiden piirirajankäyntitoimituksen. Epäselvyyttä näytti vallinneen siitä, tuliko toimitus suorittaa vesialueen jakona (manttaalain mukaan) vai vesipiirirajankäyntinä LVV:n mukaan. Toimitus sai vauhtia 1930-luvulla Inkoon ja Degerbyn vir-

heellisten vesipiirirajankäyntien tultua KKO:ssa puretuiksi vuonna 1934, ja maanmittari **T.A. Stenius** lopettikin toimituksen jo vuonna 1937. Toimituksessa kunkin kylän vesialue määrättiin keskiviivaperiaatteen mukaan kylän omistaman saaripalstan yhteyteen. Kuitenkin selkävesialueet jäivät jakamatta, jotta yleiskalastusoikeus voitiin toteuttaa. Toimituksen maastotyöt suoritettiin huolellisesti mieslukuisalla joukolla, mihin kerrotaan Lohjan ”Kalkki-Petteri” Forsströmillä olleen suuren myötävaikutuksen. Vesirajat on selvästi merkitty rautatapeilla, jotka edelleenkin ovat vaivattomasti rantakallioilta havaittavissa. Sitä vastoin vuosina 1794–1798 tehdyt maa-rajapyykit, etenkin kalliopyykit, ovat pääosin kadonneet.

Steniuksen vuonna 1937 lopettamaa toimitusta ei koskaan merkitty maarekisteriin (AT Inkoo K:22–). Tähän on ensinnäkin syynä toista maailmansotaa seurannut Porkkalan alueen miehitys 19.9.1944 alkaen välirauhansopimuksen perusteella. Tämä ns. Porkalaparentesen jatkui aina 26.1.1956 saakka, jolloin Neuvostoliitto palautti vuokra-alueen Suomelle. Suurin osa Ingå Allmänningsholmar-saaristoa kuului neuvostoliittolaisten miehittämään alueeseen. Maanomistuksellisesti tämä merkitsi mm. sitä, että sellaisia kokonaisia tiloja, joilla oli ulkopalstoja Porkkalan vuokra-alueella, koskeneet luovutusso-pimukset eivät miehitysai- kana voineet koskea tilojen saaristoalueella sijainneita ulkopalstoja ja vesiosuuksia. Yllättävän paljon rajapyyk-kejä katosi Neuvostoliiton miehityskautena.

Porkkalan palautuksen jälkeenkin Steniuksen toimitusta ei rekisteröity maanmittauskonttorissa, koska laajassa toimituksessa oli havaittu virheitä ja puutteita. Erityisesti selkävesien jättäminen jakamatta merkitsi rekisteriviranomaisen mielestä sitä, ettei toimituksen tarkoitusta ollut saavutettu. Maanmittaus- hallituksen aloitteesta 1970-luvulla annettiin määräys jaon täydentämistoimitukseen Ingå Allmänningsholmar-saariston vesialueilla. Toimitusinsinööri **Kaj Törnroosin** suorittama toimitus perustui paljolti Steniuksen laatimaan kartta- ym. aineistoon. Selkävesialueet tulivat jaetuiksi LVV:n keskiviivaperiaatteen mu-

kaan. Tämä merkitsi mm. sitä, että rannan omistuksen perusteella eräät pienehköt degerbyläiskylät kuten Malm, Kärr ja Kocksby saivat laajat vesialueet Porkkalanselältä, kun taas esim. suuri 12-taloinen inkoolaiskylä Ingarskila sai vain suhteellisen pienen vesialueen Svartön saaren ympäriltä. Vesialueen ulottuvuuden määräsi siis rannanomistus (LVV) eikä mannerkylän talojen lukumäärä, suuruus tai mantaali.

Eräille ammattikalastajien omistamille tiloille vahvistettiin KKO:n tuomilla oikeus kalastaa jaetuilla selkävesialueilla. Kalastusoikeudet merkittiin muun toimituksen yhteydessä maarekisteriin 20.1.1986 (AT Inkoo K:91–). Samoihin aikoihin laillistui myös piirirajankäyntitoimitus, jossa Inkoon kylien vesialueiden raja aavaa vettä ja yleistä vesialuetta vastaan määrättiin ns. rantamatalaperiaatteen mukaan. Lisäksi oli erikseen määrätty kalastusta koskeva raja sisä- ja ulkosaariston välillä.

Näissä toimituksessa ei kuitenkaan

1794–1798 jaossa jätettiin Lingonholmenilla n. 5,3 ha:n alue jakamatta, mikä merkitsee sitä, että ko. alue (RN:o 878 1:0) ja sen edustalla oleva vesialue (RN:o 876 6:0, n. 30 ha) on jäänyt kaikkien Inkoon noin 90 kylän talojen yhteiseksi. Alueiden osakkaiden selvittäminen on mittava tehtävä, etenkin kun yhteisellä maa-alueella on eri osakkaat kuin yhteisellä vesialueella. Kiinteistörekisterin kattavuusvaatimus edellyttäneekin osakkaiden selvittämistä, vaikka yhteisalueosuuksien taloudellinen arvo on suuren osakasmäärän takia vähäinen.

Lopuksi

Selostus Ingå Allmänningsholmar-saaristoalueen omistuksesta olkoon osoitukse- na Suomen kiinteistöjärjestelmään liit- tyvistä erikoispiirteistä, joilla on merkit- tävä historiallinen ulottuvuus. Yhteisten alueiden omistusselvitysten tekemi- nen on maanmittausalan ammattilaisille kuuluva asia. Paikallisten olojen ja his- torian tuntemus ei kuitenkaan ole hai-

Ingå allmänningsholmar.

otettu kantaa siihen, mitkä ovat kunkin kylän vesialueen osakastilat. Osakasluettelot tulivat kylittäin vahvistettaviksi vasta 20.1.1986 jälkeen erillisissä jaon täydentämis- ja kiinteistönmääritystoimituksissa.

Noin 15 kylän ja yksinäistalon osalta kiinteistönmääritystoimitus osakasluet- telon laatimiseksi on edelleen suoritta- matta. Toimituksissa tulee ratkaistavaksi se, kuuluko vesialue vanhan saantokir- jan nojalla saareissa olevalle kalastustor- palle vai kuuluko se mannerkylän taloille ja tiloille yhteisesti. Lisäksi vuosien

taksi. Saaristoalueen alkuperäisiä osak- kaita olivat HO:n vuoden 1792 tuomion mukaan kaikki Inkoon pitäjän isojaon aikaiset talot. 1920-luvulla suurin osa kylien saaristopalstoista erotettiin kalas- tustorpiksi, jolloin kylät ja talot yleensä luopuivat myös vesialueomistuksistaan saaristossa. Kylien vesialueiden tultua vahvistetuiksi 20.1.1986 rekisteröidyssä jaon täydentämistoimituksessa aloitettiin kylittäiset osakasluettelotoimitukset.

Ingå Allmänningsholmar-saaristo on omistusoikeudellisesti ja kiinteistötek- nisesti mielenkiintoinen erikoistapaus.

Paitsi yhteisten alueiden omistusyysköt ja osakasluettelot, maanmittausteknisiä ongelmia alueella aiheuttavat myös rajapyykit, joiden havaittavuus rantakallioilla on todella huono. Tosin vuonna 1937 lopetetun vesipiirirajankäynnin pyykki löytyvät maastosta helpohkosti. Lisäksi alueella on ns. tarkkamittauspisteitä vähän, eikä 1990-luvun alussa numeerista rekisterikarttaa (NKRK) varten tehty rajapyykkien signalointikaan onnistunut erityisen hyvin huhtikuisen kelirikon takia.

Saaristoon muodostettujen satojen saaritulojen hyväksi ei ole perustettu rasitteina kulkuyhteyksiä mantereelle eikä venepaikkoja. Tämä on ongelmalista, koska kysymyksessä on kuitenkin laaja ja nykyisin arvokas sekä tavoiteltu loma-asutus- ja virkistysalue noin 30–40 km:n päässä Helsingistä. Venepaikkojen järjestäminen täyteen rakennetulta mantereen rannikolta kaikille saarituloille on vaikeaa, ja se edellyttääkin ongelman ratkaisemista yhteiskunnan toimesta tavalla tai toisella, esimerkiksi yleiskaavoituksella.

© ANTERO AALTONEN

Kirjoittaja on toiminut toimitusinsinöörinä Inkoossa ja on tällä hetkellä maa-asioiden esittelijänä korkeimmassa oikeudessa. Sähköposti: markku.markkula@om.fi.

LÄHTEITÄ

- Brenner, Alf (1936): Ingå, Degerby, Fagervik, I–II – en västnyländsk bygdekrönika.
 Haataja, Kyösti (1949): Maanjaot ja talojärjestelmä.
 Holm, Evert E.: Något om de s.k. "allmänningsholmarne i Ingo sockn". Kirjoitus Maanmittausinsinööri-lehdessä 3–4/1958.
 Selén, Lena (1996): Degerby 1944–1956–1996. Utarrenderingen av Porkalaområdet och dess följder – sedda ur Degerbybornas perspektiv.

Teksti:

Pekka Lehtonen

Kuvat:

Antero Aaltonen

MIL 110 vuotta

Vuosijuhlaan osallistui 110 liiton jäsentä seuralaisineen.

Suomen Maanmittausinsinöörin Liitto ry vietti 2.11.2000 110-vuotisjuhliaan noin 110 osallistujan voimin Hotelli Lordin juhlasalissa. Useimmat muistavat rakennuksen paremmin Vanhana Polina, joka oli aikana ennen Dipolia TKY:n ylioppilaskuntatalo. Samassa juhlasalissa sai moni juhlijoista tupsulakkinsa ensimmäisenä polysteekkisenä Wappu-aamunaan.

Juhlakokouksessaan Liitto kutsui kunniajäsenikseen tekn.lis. **Pekka Raitasen** ja maanmittausneuvos **Tauno Talvion**. Tilaisuudessa jaettiin 8 liiton pronsista

plakettia maanmittausalalla tai liiton toiminnassa ansioituneille henkilöille. Plaketin saivat: professori **Henrik Haggrén**, DI **Runo Harmo**, DI **Pirkko Jakonen**, puheenjohtaja **Juhani Nurkka**, pääsihteeri **Kjeld Lohmann Schøler** Tanskasta, toimitussihteeri **Raija Valonen**, professori **Kauko Viitanen** sekä professori **Kirsi Virrantaus**.

Juhlapuheen piti Helsingin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Suvi Rihtniemi**.

Juhla oli kotoisan välitön ja muistoja mieleen tuova – kuten kuuluukin. Järjestelytoimikunta ansaitsee parhaat kiitokset.